

**AZ UNIÓ A MEDITERRÁN TÉRSÉGÉRT
PARLAMENTI KÖZGYŰLÉSE 7. PLENÁRIS ÜLÉSÉNEK EREDMÉNYEI
A 2011. ÉV ELEJI ÉSZAK-AFRIKAI ESEMÉNYEK FÉNYÉBEN****THE RESULTS OF THE 7TH PLENARY SESSION OF
THE PARLIAMENTARY ASSEMBLY OF THE UNION FOR
THE MEDITERRANEAN REGARDING THE NORTH AFRICAN EVENTS IN
THE BEGINING OF 2011**

Az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlés (továbbiakban UMT-PK) éves plenáris ülését 2011. március 3-4-én Rómában tartotta meg. Az Unió a Mediterrán Térségért (továbbiakban: UMT) a barcelonai folyamat-hoz képest rendkívül fontos előrelépéseket tartalmaz. Az euro-mediterrán együttműködésnek nincs alternatívája. A 2008-ban létrehozott UMT célja az Európai Szomszédságpolitika déli dimenziójának megerősítése, kialakulóban lévő intézményrendszere révén növelve a regionális együttműködés politikai súlyát, a déli szomszédok szerepét az Európai Unió Szomszédságpolitikájában éppúgy, mint az Európai Unió szerepét a mediterrán régióban.

[1]

Az Észak-Afrikában 2011 elején végbement fejlemények különösen indokolják az euro-mediterrán partnerség megerősítését, illetve az együttműködés alapjait szolgáló intézményrendszerek, így az UMT megerősítését is.

The annual plenary meeting of the Parliamentary Assembly of the Union for the Mediterranean was held on 3-4 March 2011 in Rome. The Union for the Mediterranean (UfM) contains important headways compared to the Barcelona Process. The Euro-Mediterranean cooperation has no alternative. The aim of the UfM which was created in 2008 is to strengthen the southern dimension of the European Partnership and with the help of its currently evolving institutional framework it increases the political weight of the regional cooperation and the role of EU's southern neighbours in the policy on neighbours as well as the EU's role in the Mediterranean region.

Early 2011 the North African events explain notably the need for strengthening the Euro-Mediterranean partnership and the institutional systems that are meant to be the basis for cooperation including the strengthening of the UfM.

Az Euro-mediterrán Partnerség (barcelonai folyamat) minden területe, a politikai, gazdasági, kulturális, szociális együttműködések egy szoros egységet alkotnak az érintett térség (Európa, Észak-Afrika, tágabb Közel-Kelet) sikeres együttműködéséért, valamint biztonságának megerősítéséért. Európa számára ez az együttműködés óriási lehetőségeket rejt az Észak-Afrika és Közel-Kelet térségéből érkező, biztonságát veszélyeztető kihívások csökkentésében.

**UNIÓ A MEDITERRÁN TÉRSÉGÉRT PARLAMENTI KÖZGYŰLÉSE (UMT-PK,
KORÁBBI NEVÉN: EURO-MEDITERRÁN PARLAMENTI KÖZGYŰLÉS) JELENTŐSÉGE
A KÉT TÉRSÉG KAPCSOLATRENDSZERÉBEN**

Az Európai Unió 1995-ben döntött arról, hogy szorosabbra fűzi kapcsolatait a Földközi-tenger medencéjének nem európai országaival. A "barcelonai folyamat" néven ismert együttműködés célja ekkor az volt, hogy Európa szomszédságá-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

LIGETVÁRI Krisztina

ban létrehozson egy olyan stabil térséget, amely nem jelent biztonsági kockázatot az Európai Unió számára. Fenti cél elérése érdekében az Európai Unió szociális, gazdasági és kulturális párbeszédet kezdeményezett a térség országaival. Az Euro-mediterrán Parlamenti Közgyűlés (továbbiakban: EMPK) ezeket a célokat hivatott elérni a törvényhozások szintjén. Az EMPK-t hivatalosan 2003 decemberében Nápolyban indították útjára, első plenáris ülését 2005 márciusában tartotta Kairóban. A parlamenti üléseken hivatalosan két ország-csoport képviselteti magát: az Európai Unió 27 tagállama, illetve a 15 partnerország (Albánia, Algéria, Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Izrael, Jordánia, Libanon, Líbia, Marokkó, Mauritánia, Monaco, Montenegró, Szíria, Törökország és Tunézia) és a Palesztin Nemzeti Hatóság. Az Arab Liga megfigyelői státuszt élvez az egyeztető és döntéshozói fórumokon.

Az EMPK már konzultatív szervezetként is működött, támogatást nyújtva az Euro-mediterrán Partnerség fejlesztéséhez, illetve véleményt nyilvánítva a partnerséghez kötődő témákban. [1] [2]

Az Euro-mediterrán Parlamenti Közgyűlés létrehozásával – mely az Európai Unió legfiatalabb integrációs szervezete – lezárult az Euro-mediterrán Partnerség intézményi kereteinek kialakítása. Alakuló ülésére 2004. március 22-23-án került sor Vouliagmeniben, Görögországban. [3]

Az EMPK merőben új kezdeményezés volt, hiszen ez az első olyan politikai szervezet, ahol, az Unión kívüli országok által delegált képviselők is hasonló jogokkal foglalhatnak helyet a tagállamok parlamenti képviselői mellett. Újszerű abban is, hogy „parlamenti fórumot” teremtett az Unió ún. „új szomszédságpolitikája” egy körülhatárolt területének. A térséggel kapcsolatos kooperáció felgyorsításának, megerősítésének a legfőbb okai az Unió részéről már akkor is az alábbiak voltak: az Észak-Afrika felől érkező illegális migráció, a közel-keleti békefolyamat megtorpanása, valamint az európai-arab, keresztény- muzulmán feszültségek. [4]

Az Európai Tanács 2008 júniusában – a francia EU elnökség a területen megtett ambiciózus kezdeményezései nyomán – elfogadott következtetései értelmében a déli szomszédságpolitika multilaterális formája az Unió a Mediterrán Térségért lett. A 2008. július 13-i párizsi csúcs formálisan is útjára indította a folyamatot, majd a november 3-4-i külügyminiszteri konferencia döntött a kibővített barcelonai folyamat új elnevezésének általános használatáról.

Az UMT létrehozásának célja az volt, hogy az Európai Unió és a déli szomszédok stratégiai együttműködését – magasabb politikai szintre helyezve – erősítse. Az UMT fő célkitűzései, a barcelonai folyamat eredményeinek megőrzése mellett, a kiegyensúlyozottabb együttműködés megteremtése, a déli tagállamok növekvő szerepe az együttműködés döntéshozatalában, a résztvevő országok lakossága számára nagyobb láthatóság megteremtése, valamint a regionális projekteken alapuló együttműködés középpontba állítása. [1]

A 2011. ÉV ELEJI ÉSZAK-AFRIKAI ESEMÉNYEK

Habár *Algériában* is történtek köztörvényes erőszakkal kísért tömegmegmozdulások 2011 januárjában, a 2010. december közepén *Tunéziában* kezdődött tüntetések, azok erősödése és kiterjedése ébresztette rá a térség államainak lakosságát; hamis az a mítosz, hogy a fennálló berendezkedés megváltoztathatatlan. Ben Ali gyors elmenekülése után szinte azonnal megtörtént a fordulat, a tunéziai rendszer felbomlott. Azzal viszont szinte senki sem számolt, hogy ennek hatására a nyolcszor nagyobb népességű *Egyiptomban* is tüntetéssorozat robban ki, amely meglepően hosszú ideig húzódott, egészen február közepéig, amikor Mubarak végre átadta a hatalmat. A Tunéziából kiinduló „Jázmin forradalom” 2011. február közepére már elérte a térség erős államát, *Líbiát* is. Moammer el-Kadhafi ezredes televíziós beszédében igen agresszíven reagált az eseményekre, kijelentette, hogy nem mond le és hadjáratot hirdetett a demonstrálók ellen. Kadhafi február 22. óta a hozzá hű fegyveres erőket és idegen zsoldosokat is bevetve folyamatosan brutális támadást intéz a tüntetők ellen. Az Egyesült Államok, az ENSZ, valamint az Európai Unió is szankciókat fogadott el Líbia ellen. [5]

LIGETVÁRI Krisztina

AZ UNIÓ A MEDITERRÁN TÉRSÉGÉRT PARLAMENTI KÖZGYŰLÉS
7. PLENÁRIS ÜLÉSE, 2011. MÁRCIUS 3-4., RÓMA

Az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlés 7. plenáris ülését Gianfranco Fini, az olasz képviselőház elnöke, valamint Renato Schifani, az olasz szenátus elnöke vezette le. A találkozón az európai uniós tagállamok és a mediterrán országok parlamenti képviselői vettek részt, a Magyar Országgyűlést Dr. Hörcsik Richárd, Dr. Vadai Ágnes és Vargha Tamás képviselte.

Megnyitójában az olasz képviselőház elnöke egy Észak-Afrikának nyújtandó Marshall-terv bevezetését sürgette. Felszólalásában arra kérte a képviselőket, hogy egy új mediterrán partnerség kidolgozásához nyújtsanak majd támogatást. Jerzy Buzek, az Európai Parlament elnöke konkrét következtetések és javaslatok elfogadására bízta a jelenlévőket, miszerint az UMT PK-nak tanúságot kell tennie célkitűzéseiről, továbbá a közös értékeket valló parlamenti képviselők felelősségére hívta fel a figyelmet. Hangsúlyozta, hogy hasonlóan Közép- és Kelet-Európa 1989–1990-es rendszerváltásaihoz, az észak-afrikai fejlemények magukban hordozzák a demokratikus és polgári értékrend elterjedésének lehetőségét az arab világban. Buzek kiemelte, hogy a parlamenti képviselőknek utat kell mutatniuk egy megújult Euro-Mediterrán Partnerség felé, illetve hangsúlyozta, hogy az UMT-nek valódi előrelépést kell tennie a gazdasági és pénzügyi integráció felé a munkahelyteremtés mellett.

Az EMPK magyar delegációjának vezetője, Dr. Hörcsik Richárd felszólalásában kiemelte: az arab világban zajló politikai változások élén álló fiatalokat be kell vonni a demokratikus átalakításba, hiszen öröndetes tény, hogy a fiatal generációk részt vesznek a demokratikus és polgári értékek kialakításában. A magyar képviselő is párhuzamot vont az arab világbeli események és a közép-európai rendszerváltás között. Véleménye szerint tapasztalataik átadása révén az európaiak jelentős mértékben elősegíthetik a déli szomszédjaiknál zajló átalakulásokat.

Franco Frattini olasz külügyminiszter kiemelte beszédében, hogy a demokrácia stabilitást és növekedést jelent, a biztonság és a gazdasági-társadalmi fejlődés tehát szoros összefüggésben áll. Ezért különösen jelentős az európaiak politikai felelőssége az észak-afrikai események kapcsán, illetve a parlamenti párbeszéd kiemelkedő jelentőséggel bír. Frattini szerint a térség történelmi pillanatokat él át, Európának erkölcsi és politikai felelőssége van, és szintén egy új Marshall-terv, illetve egy új paktum létrehozását sürgette a mediterrán térség számára. Kiemelte továbbá, hogy a biztonság megteremtése nélkül a szabadság törekenynek bizonyulhat, valamint a líbiai erőszakos fellépésért Kadhafi felelősségre vonását sürgette.

Mohamed Mostafa Kamal egyiptomi külügyminiszter-helyettes egy valódi partnerséget, valamint az ehhez rendelt egyértelmű ütemtervet és meghatározott eszközök jelentőségét emelte ki. Az Egyiptomba menekülő líbiaiak áradata okán regionális, valamint nemzetközi felelősségvállalást sürgetett, hiszen az érdekek megegyeznek a Mediterráneum két partvidékén.

Abdelwahed Radi, a Marokkói Királyság képviselőházának elnöke szerint dinamikusabbá kell tenni a Mediterrán Uniót. Fontos, hogy a mostani változások elősegítsék a jogállamiság és a véleményszabadság kialakulását.

Abdul Hadi Al Majali, a jordán szenátus tagja úgy vélte, az események az egész világon dominóhatást indíthatnak el, és a diktatúrák ideje véget érhet. Így a nyugati világnak és az Európai Uniónak felül kell vizsgálnia a múltban kialakított hozzáállását és nyitnia kell az új értelmezés felé. Felvetette, hogy a régióban a világi kormányzás mellett a török demokrácia modellje lenne a legmegfelelőbb.

Philippe Maystadt, az Európai Beruházási Bank elnöke a magánszektor megerősítését emelte ki, továbbá, hogy elengedhetetlen a munkahelyteremtés elősegítése. Az Európai Beruházási Bank, közösen más európai uniós támogatásokkal kész támogatást nyújtani a térség kis-és középvállalkozásainak.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

LIGETVÁRI Krisztina

Több felszólaló történelmi lehetőségnek tartotta a térségben zajló átalakulásokat és egy nemzetközi donor-konferenciát, illetve egy Marshall-tervet sürgettek.

A bizottsági találkozók előtt az Európai Unió tagállamait, illetve az Európai Parlamentet (továbbiakban: EP) képviselő delegációk *koordinációs ülésére* került sor. Az EP liberális frakciójának (ALDE) képviselője az Unió a Mediterrán Térségért kezdeményezés megújításának fontosságát, illetve a migrációs hullámok miatt az Olaszországgal való szolidaritást hangsúlyozta. Az EP néppárti (EPP) képviselője külön kiemelte, hogy a Mediterrán Unió soron következő parlamenti közgyűlésén mindenképpen az észak-afrikai események fényében kell megvitatni a kítűzött napirendi pontokat. Az olasz delegáció képviselője az észak-afrikai események összetettségére hívta fel a figyelmet, így például véleménye szerint Egyiptomot megkülönböztetett figyelemmel kell kezelni, mint a legnépesebb arab államot és az Arab Liga központját.

Fentieket követően, a találkozó első napján ülésezett a parlamenti közgyűlés *öt állandó bizottsága*, a Politikai, a Gazdasági és pénzügyi, az Energia és környezetvédelmi, a Kulturális, valamint a Nőjogi bizottság. [6]

Az észak-afrikai események kapcsán felerősödő problémák szempontjából fontos állandó bizottságok üléseinek eredményei

A POLITIKAI, BIZTONSÁGI ÉS EMBERI JOGI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

Az arab világ egyik legalapvetőbb problémáját a bizottság belga képviselője fogalmazta meg: a lakosság jelentős része 35 évnél fiatalabb, ám az érintett országok gazdasága nem tudja ezt a réteget munkával ellátni. Mindezt még fokozza, hogy Észak-Afrikában relatíve fejlett az oktatási rendszer, így képzett munkanélküli tömegről is beszélünk. Mindez párosul az élelmiszerárak újabb keletű drasztikus megemelkedésével. A máltai felszólaló igen éles kritikájában azt fogalmazta meg, hogy az Európai Unió igen későn reagált az észak-afrikai eseményekre.

Felszólalásában Dr. Hörcsik Richárd, a Magyar Országgyűlés Európai ügyek bizottságának elnöke itt is különösen kiemelte, hogy az észak-afrikai fejlemények magukban hordozzák a demokratikus és polgári értékrend elterjedésének újszerű lehetőségét az arab világban, hasonlóan Közép- és Kelet-Európa 1989–1990-es rendszerváltozásaihoz. Fontos megállapítása, hogy a déli szomszédságunkban végbemenő mélyreható változásokat lehetőségként kell értelmezni az egész világ stabilitására való tekintettel. A politikai átalakításokat viszont gazdasági és társadalmi reformoknak kell kísérniük. Hangsúlyozta továbbá az európai szomszédságpolitika megújításának fontosságát, minthogy a 2008 júliusában útnak indított Unió a Mediterrán Térségért folyamat keretében az elmúlt időszakban igen kevés konkrét eredményről lehet beszámolni.

A képviselők reménye szerint az észak-afrikai események ösztönző erőként hathatnak a szomszédságpolitika megújítására is.

A GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI, SZOCIÁLIS ÉS OKTATÁSI BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A bizottság két jelentést vitatott meg, majd fogadott el az ülésén. Az Dominique Vlasto néppárti francia EP-képviselő és a spanyol Jordi Xucla jelentése, az „UMT-PK projektek értékelése és jövőbeli kilátásai” szerint folytatni kell az UMT projektek végrehajtását, és az UMT-nek kötelezettséget vállalva motorként kell szolgálnia az euro-mediterrán régió szociális és gazdasági kihívásainak kezelésében.

A jelentés szorgalmazta továbbá az euro-mediterrán szabadkereskedelmi övezet kialakítását, a regionális és szubregionális gazdasági integráció kialakítását, valamint sürgette a strukturális reformok felgyorsítását a jogi és gazdasági környezet javítása, illetve a vállalkozásalapítás megkönnyítése és a befektetések vonzása érdekében. A dokumentum szerint az említett törekvések nagyban hozzájárulhatnak a Mediterráneum és különösen Észak-Afrika országainak gazdasági és így politikai, társadalmi stabilizálásához. A jelentés külön kitér az Euro-mediterrán Regionális és Helyi Közgyűlés (L'Assemblée Régionale és Locale Euro-méditerranéenne, ARLEM) 2011. januári első csúcstalálkozására, amelyen konkrét célokat tűztek ki többek között a vízhiánnyal kapcsolatos technológiatranszfer terén.

H A D T U D O M Á N Y I S Z E M L E

Budapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

LIGETVÁRI Krisztina

A jelentés további fontos eleme, hogy az UMT-PK sürgeti az euro-mediterrán fejlesztési bank létrehozását az Európai Fejlesztési Bank egyik ágaként, amely szegénység és munkanélküliség elleni programjaival a mediterrán régióban élő népek életkörülményeit javíthatja.

AZ ÉLETMINŐSÉG JAVÍTÁSÁRA, A CIVIL TÁRSADALMAK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS KULTURÁLIS ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓ BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A bizottság ülésén három jelentést vitatott meg és fogadott el. Jelen tanulmány tartalma szempontjából „A bevándorlás és integráció: a béke kultúrájának megteremtése a fiatal generációk közötti párbeszéd által” című jelentés – melyet a francia Patrick Le Hyaric EP-képviselő és az algériai Abdelkarim Korichi jegyeztek – tartalmaz fontos megállapításokat. A képviselők hangsúlyozták a líbiai válság miatt az Egyiptom és Tunézia felé induló menekültáradat problémája kapcsán, hogy a kultúrák közötti párbeszéd is nagyban elősegíti az együttműködést. Ugyanakkor kiemelték azt is, hogy a legális bevándorlást lehetővé tevő állami engedély meglétének követelménye akadályozza a szabad mozgást, ennek érdekében aláhúzták a vízumhoz való hozzáférés megkönnyítésének szükségességét is.

A bizottság által e témában elfogadott ajánlás szerint a bevándorlók eredeti hazájával való politikai, gazdasági és szociális együttműködés a legjobb módja a jelzett probléma kezelésének, főképp most, amikor az arab felkelések új hullámokat indítanak el és akár humanitárius válsághoz is vezethetnek. A szöveg az észak-afrikai események fényében emlékeztetett arra is, hogy az EU Alapjogi Chartája szerint senkit nem lehet kiutasítani vagy kiadni olyan országnak, ahol komoly veszélye áll fenn annak, hogy az illetőt halálra ítélik vagy megkínózzák. Elítéli a bevándorlók jogszabály általi kriminalizálását. Sürgette továbbá egy közös euro-mediterrán politika létrehozását, amely kezelni tudja az észak felé áramló bevándorlók áradatát. A dokumentum elszólított a hazaküldött bevándorlók alapjogainak védelmére, valamint sürgette a diákokat és tanárokat is célzó euro-mediterrán vízumpolitika és diákcsera programok végrehajtását.

A konklúzió szerint nagy hangsúlyt kell fektetni a bevándorlók foglalkoztatási és lakhatási feltételeinek javítására, valamint integrációjuk és a rasszizmus és idegengyűlölet elleni fellépés problémájának mihamarabbi kezelésére. [6]

KÖVETKEZTETÉSEK

Véleményem szerint az UMT a barcelonai folyamathoz képest már rendkívül fontos előrelépéseket tartalmaz: a magántőke mozgósítására is képes projekt-alapú együttműködés, továbbá az északi és déli társelnökség intézménye is történelmi lehetőség a térségbeli kohézió erősítése szempontjából.

Az Észak-Afrikában 2011. év elején végbement fejlemények azonban azt indokolják, hogy az Unió a Mediterrán Térségért megújítsa önmagát, fokozottabb szerepet kapjon a dél-mediterrán partnerek számára – a fenntartható fejlődés, a demokrácia-építés érdekében – nyújtandó támogatás kereteinek biztosításában. Ennek érdekében erősíteni kell a projekt-központúságot, továbbá a civil szféra bevonását is. [7]

Kulcsszavak: Euro-mediterrán partnerség, Unió a Mediterrán Térségért, Észak-Afrika, átalakulás

Keywords: Euro-Mediterranean Partnership, Union for the Mediterranean, North Africa, transformation

FELHASZNÁLT IRODALOM

[1] Horváth Zoltán (2011.): Kézikönyv az Európai Unióról. 8. átdolgozott, bővített kiadás, -Bp.: HVG Orac, Lap-és Könyvkiadó Kft., p. 530., ISBN 978 963 258 129 3

HADTUDOMÁNYI SZEMLEBudapest, 2011.
4. évfolyam 3. szám

LIGETVÁRI Krisztina

[2] Sz.n. (2006.): Párbeszéd európai fejlődésünkért: Az Országgyűlés és az Európai Parlament szakmai rendezvénysorozata, 2006. november-december

(Forrás: http://www.mkogy.hu/euparbeszed/nemzeti_parl.htm#_Toc148249939 / letöltés ideje: 2011.06.14.)

[3] Hörcsik Richárd (2006.): Az Euro-Mediterrán Parlamenti Közgyűlés rövid története. -In. sz.n.: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2005/2006. évi értesítője a 486. tanévről. -Debrecen: k.n., p. 258. – ISSN 1786-3112

[4] Hörcsik Richárd (2006.): Az Euro-Mediterrán Parlamenti Közgyűlés rövid története. -In. sz.n.: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2005/2006. évi értesítője a 486. tanévről. -Debrecen: k.n., p. 253. – ISSN 1786-3112

[5] Wikipedia, The Free Encyclopedia,

(Forrás: http://en.wikipedia.org/wiki/Tunisian_Revolution / letöltés ideje: 2011. 06. 24.)

BruXinfo, Felsorakozott a világ a Kadhafi-rezsim ellen, Brüsszel, 2011. március 29.

(Forrás: <http://www.bruXinfo.hu/cikk/20110329-felsorakozott-a-vilag-a-kadhafi-rezsim-ellen.html> / letöltés ideje: 2011. 06. 24.)

[6] Magyar Országgyűlés: Jelentés az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlés plenáris üléséről, Róma, 2011. március 3-4., Budapest, 2011. április 27.

[7] Council Conclusions on the European Neighbourhood Policy, 11850/11

Council of the European Union, Brussels, 20 June 2011

Közös Közlemény, az Európai Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának, Partnerség a Demokráciáért és a Közös Jólétért a Dél-Mediterrán Térséggel, COM(2011) 200, Európai Bizottság, Brüsszel, 2011.03.08.